سرمقاله

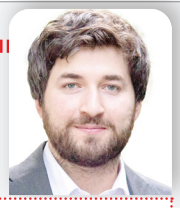

رانت انسان‌سوز

دکتر مهدی انصاری/ عضو هیات علمی دانشگاه صنعتی‌شریف

کلاس درسی را در نظر بگیرید که سیاست معلم طرح سوالات حفظی در کلاس و امتحانات باشد. دانش‌آموزانی که سوالات معلم را به درستی پاسخ می‌دهند نمره بالاتر به دست می‌آورند، مورد تشویق معلم قرار می‌گیرند و به‌عنوان الگوی دیگر دانش‌آموزان معرفی می‌شوند. در چنین کلاسی دانش‌آموزانی که حافظه بهتری داشته باشند و بیشتر روی حفظ مطالب کار کرده باشند، احساس موفقیت و پیروزی دارند. در مقابل، دانش‌آموزانی که قدرت تفکر تحلیلی و خلاقیت بیشتری داشته باشند یا اهتمام بیشتری به تحلیل نقادانه دارند، پاداش چندانی کسب نمی‌کنند و همکلاسی‌های خود را پیروز میدان می‌بینند. این دسته از دانش‌آموزان یا کلاس خود را تغییر می‌دهند و مهاجرت می‌کنند یا اگر می‌مانند رنگ محیط را می‌گیرند. رفته‌رفته در این کلاس، عموم دانش‌آموزان به حفظ مطالب رو می‌آورند، حافظه قوی‌تری پیدا می‌کنند و قدرت تحلیل و خلاقیت خود را عملا از دست می‌دهند. در یک کلام، نظام پاداش معلم عامل تقویت یک مهارت در مقابل مهارت دیگر شده است.

عرصه زندگی اجتماعی به مثابه یک کلاس بزرگ است که سیاست‌های حاکم همانند معلم کلاس نظام پاداشی را تعیین می‌کند که نقشی اساسی در شکل‌گیری مجموعه‌ای از مهارت‌ها و روحیات در انسان‌های جامعه دارد. در این نوشتار می‌خواهیم از منظر نظام پاداش و شکل‌گیری شخصیت انسان‌ها سیستم‌های رانتی را بررسی کنیم. ابتدا ساختار رانتی را تعریف می‌کنیم. سپس، مثال‌هایی جهانی و داخلی از آنها ارائه می‌دهیم. در ادامه، شکل‌گیری و تقویت شش مهارت و روحیه در اثر نظام پاداش سیستم‌های رانتی را بررسی می‌کنیم.

سیستم رانتی ساختاری اقتصادی یا سیاسی است که در آن دولت محدودیتی عمومی ایجاد می‌کند؛ ولی با اعطای امتیازات خاص به عده‌ای معدود امکان دسترسی اختصاصی آنها به منابع را فراهم می‌آورد یا به این گروه برگزیده حق اختصاصی فعالیت و کسب‌وکار در حوزه محدودشده و دسترسی انحصاری به بازار مصرف کننده را هدیه می‌دهد. به بیانی دیگر، ساختارها و قوانین رانتی محدودیت‌ها و انحصارهایی مصنوعی ایجاد می‌کنند و با ایجاد دسترسی اختصاصی برای عده‌ای معدود برگزیده رانت می‌آفرینند.

در ایران، ما در میان انبوهی از سیاست‌های رانتی زندگی می‌کنیم. از آنجا که مکانیزم تخصیص منابع در کشور مبتنی بر صف است و گزینش در صف بر اساس صلاحدید مسوولان مربوطه است، در عموم عرصه‌ها فرصت‌های رانتی وجود دارد. از تخصیص ارز دولتی و ممنوعیت واردات کالاهای مشابه خارجی نظیر لوازم خانگی و خودرو گرفته تا تخصیص تسهیلات با بهره پایین همچون وام‌های صندوق توسعه ملی و انرژی تقریبا رایگان به معدودی از تولیدی‌ها. سیاست‌های رانتی منحصر به سیاست‌های اقتصادی نیست و بخش‌های گسترده‌ای نظیر سهمیه‌های کنکور و ورود به دانشگاه‌ها، انحصار رسانه ملی در صنعت تلویزیون و حتی مسیرهای میان‌بر برای رسیدن به موقعیت‌های دولتی را دربرگرفته است. شما تاکنون در محیط کار و زندگی خود با چه سیاست‌های رانتی مواجه بوده‌اید؟

این سیاست‌های رانتی اثرات قابل توجه متعددی نظیر ناترازی‌های مختلف انرژی و بانکی برای اقتصاد کشور داشته است که خود تفصیلی دیگر می‌طلبد. در این نوشتار به اثرات این سیاست‌ها روی انتخاب مهارت‌ها توسط افراد جامعه و شکل‌گیری مهارت‌ها و شخصیت‌ها می‌پردازیم. در ادامه شش ویژگی سیستم‌های رانتی و اثرگذاری آنها بر شکل‌گیری شش مهارت و شخصیت رانتی به جای شش مهارت مولد را تشریح می‌کنیم.

۱- تمرکز بر شبکه‌سازی. در سیستم‌های رانتی ورود به جمع برگزیده ارزش بسیار بالاتری نسبت به کسب مهارت دارد. ورود به جمع برگزیده عموما مشروط به کسب خشنودی مسوولان یا خواص ذی‌نفوذ است. در چنین شرایطی افراد عمر خود را روی ارتباط‌گیری و شبکه‌سازی با این خواص سرمایه‌گذاری می‌کنند و تمایل چندانی برای معاشرت با اهل علم و نوآور ندارند.

۲- نگاه کوتاه‌مدت. در سیستم‌های رانتی، فرصت‌های رانتی نظیر درآمد نفتی توزیع‌شده پاداش‌هایی دست‌یافتنی در زمان حاضر هستند، درحالی که فعالیت‌های نوآورانه نظیر تحقیق و توسعه پاداش‌هایی در بلندمدت خواهند داشت. جذابیت تصور دسترسی به پاداش‌های آماده انگیزه تلاش‌های نوآورانه را کاهش می‌دهد. به علاوه، نااطمینانی قابل توجه سیاستی و تغییر در افراد کنترل کننده رانت باعث می‌شود حتی افرادی که در جمع برگزیده هستند نیز کوتاه‌مدت فکر کنند؛ چراکه مشخص نیست فردا نیز به رانت‌ها دسترسی داشته باشند.

۳- متخصص چموخم‌های سیستم سیاسی و اداری. در سیستم‌های رانتی بهره‌مندی از رانت نیازمند آشنایی با قوانین و فرآیندهای اداری توزیع رانت‌هاست. این آشنایی نیازمند صرف زمان و پول است. به علاوه به علت بزرگی رانت توزیع‌شده، دستکاری در مقررات به نفع خود یا گروه مرتبط می‌تواند منافع بزرگی را در پی داشته باشد. در نتیجه بازیگران مختلف از شرکت‌ها و اصناف گرفته تا گروه‌های سیاستی تلاش می‌کنند راه‌هایی برای دستکاری مقررات پیدا کنند. تلاش می‌کنند تا مشمول ارز دولتی شوند، برای ممنوعیت واردات کالاهای مشابه تولیدشان قانون تصویب کنند، مطالبی را بگویند که موقعیت سیاسی-اقتصادی بهتری کسب کنند و موارد متعدد مشابه.

۴- وابسته دولت بودن. در سیستم‌های رانتی مردم در بسیاری از جنبه‌های زندگی وابسته دولت هستند. کسب‌وکارها در شروع کسب‌وکار، در خروج از چالش‌های کسب‌وکاری، در واردات و حتی در فروش محصول خود به دولت تکیه دارند. مصرف‌کنندگان نیز به انبوه یارانه‌های دولتی عادت می‌کنند. در چنین شرایطی افراد جامعه به جای کسب اعتماد به نفس و روحیه کارآفرینانه روحیه وابستگی پیدا می‌کنند. این روحیه وابستگی فقط نسبت به دولت باقی نمی‌ماند، بلکه می‌تواند تبدیل به یک روحیه حقارت و وابستگی عمومی در افراد جامعه شود؛ حتی نسبت به دولت‌ها و ملت‌های خارجی.

۵- انحصارطلبی و رقابت‌گریزی. ایجاد بسترهای رانت با قوانینی نظیر ممنوعیت بلندمدت واردات کالاهای مشابه یا صدور مجوزهای انحصاری در صنایع مختلف نظیر فناوری اطلاعات و ارتباطات یا رسانه موجب تقویت روحیه انحصارطلبی می‌شود. سرمایه‌داری که در چنین بستری خلق ثروت می‌کند، ثروت به‌دست‌آمده را نه‌رانیز در همین بستر به کار می‌گیرد و جویای انحصاری دیگر است.

۶- پذیرش فرهنگی رانت‌جویی. در یک سیستم رانتی مردم با دین موفقیت افراد را نه جور فته‌فته راه سعادت را به جای کارآفرینی، تولید و خلاقیت در رانت‌خواری جست‌وجو می‌کنند. به تدریج به جای مسوولیت‌پذیری و مطالبه‌گری با این ساختار کنار می‌آیند.

بنابراین در یک سیستم رانتی، انسان‌ها رفته‌رفته مهارت‌های مولد سخت‌ونرم را از دست می‌دهند. برخی نیز که مهارت‌های مولد خود را در چنین سیستمی ارزش‌آفرین نمی‌یابند، تصمیم به مهاجرت می‌گیرند. در نتیجه، افراد جامعه به تدریج به کسانی تبدیل می‌شوند که تمرکزشان بر شبکه‌سازی با خواص ذی‌نفوذ است. آنها تصمیم‌های کوتاه‌مدت می‌گیرند و متخصص چموخم‌های اداری و سیاسی می‌شوند. شخصیت آنها وابسته، انحصارطلب و رانت‌جومی‌شود و این ویژگی‌ها را به‌عنوان یک هنجار می‌پذیرند. به طور خلاصه، سیستم‌های رانتی بازی جمع‌منفی هستند؛ ذات رقابت برای به‌دست آوردن رانتی مشخص بازی جمع‌صفر است؛ اما اثرات مخرب آن بر سبد مهارتی و شخصیت افراد جامعه و کاهش انگیزه فعالیت‌های مولد بازی را تبدیل به بازی جمع‌منفی می‌کند.

باید توجه داشت که چنین سیستمی حتی بر جمع برگزیده نیز اثرات مخرب چشم‌گیری دارد. هر قدر هم که جمع برگزیده شایستگی گزینش داشته باشد و اهل علم و اخلاق باشد، قرارگیری در موقعیتی رانتی انگیزه فعالیت مولد را برای آنها کاهش می‌دهد و همانند مثال کلاس درس به تدریج شخصیت ایشان را تغییر می‌دهد.

برای جمع‌بندی باید گفت که سیستم‌های رانتی سرمایه انسانی را می‌سوزانند، حال آنکه اصلاح چنین ساختارهایی نیاز به انسان‌هایی سالم و نوآور دارد. بنابراین شاید بتوان گفت که یک ناترازی مهم که با آن روبه‌رو هستیم، ناترازی انسانی است. امید است که مرور این مطالب همه ما را وادار کند که درباره نقش خودمان در این ساختارها و چگونگی تغییر آنها اندکی تامل کنیم.

وزیر امور اقتصادی و دارایی:

پیگیری رفع موانع تولید در وزارت اقتصاد و ستاد اقتصادی دولت

وزیر امور اقتصادی و دارایی گفت: پیگیر رفع موانع تولید، هم در مجموعه وزارت اقتصاد و هم در ستاد اقتصادی دولت هستم.

به گزارش مهر، عبدالناصر همتی وزیر امور اقتصادی و دارایی در صفحه شخصی خود در یکی از شبکه‌های اجتماعی نوشت: شاخص مدیران خرید اقتصاد (شامخ) به عنوان مرتبط‌ترین شاخص جهش تولید، در شهریورماه ۱۴۰۳ پنجمین کاهش ماهانه متوالی را ثبت کرده و پس از تعدیل فصلی به ۴۷.۱ رسیده است.

وزیر اقتصاد گفت: این نظرسنجی اتاق ایران، از استمرار انقباض و رکود برخی از فعالیت‌های اقتصادی خبر می‌دهد.

همتی افزود: فعالان اقتصادی دلایل عمده این روند را قطعی‌های مکرر برق واحدهای تولیدی، مشکلات تخصیص ارز، کمبود نقدینگی و فرآیند اداری گمرکی اعلام کرده‌اند.

وزیر اقتصاد اظهار کرد: پیگیر رفع اینگونه موانع تولید، هم در مجموعه وزارت اقتصاد و هم از طریق همکارانم در ستاد اقتصادی دولت، می‌باشم.

دبیر ستاد حقوق بشر جمهوری اسلامی ایران:

حمله به بیمارستان هلال احمر در سوریه جنایت جنگی است

دبیر ستاد حقوق بشر جمهوری اسلامی ایران حمله اسرائیل به بیمارستان صحرایی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در سوریه، را جنایت جنگی دانست.

به گزارش ایسنا به نقل از معاونت امور بین الملل قوه قضائیه و ستاد حقوق بشر، کاظم غریب‌آبادی دبیر ستاد حقوق بشر جمهوری اسلامی ایران، معاون امور بین الملل قوه قضاییه و معاون حقوقی و بین المللی وزارت امور خارجه با انتشار پیامی در شبکه اجتماعی اکس نوشت: حمله رژیم صهیونیستی به بیمارستان صحرایی ۵۶ تختخوابی جمعیت هلال احمر جمهوری اسلامی ایران در سوریه به همراه انبار داروی آن و آتش زدن آن ضمن ایجاد مانع جدی در تامین خدمات بشردوستانه، جنایت جنگی محسوب می‌شود. همچنین نقض اصول و قواعد حقوق بین الملل بشردوستانه مندرج در کنوانسیون‌های چهارگانه ژنو و قواعد عرفی بشردوستانه بین المللی است که هرگونه حمله به اماکن و مراکز غیرنظامی را به‌ویژه مراکز درمانی و بیمارستان‌ها مطلقاً منع می‌کند.

مدیرکل دفتر بازرسی و نظارت بر کالاهای اساسی وزارت جهادکشاورزی:

ذخیره کنونی آرد کشور در ۲۰ سال اخیر کم‌نظیر است

مدیرکل دفتر بازرسی و نظارت بر کالاهای اساسی وزارت جهادکشاورزی، وضعیت کنونی تولید گندم و ذخایر کارخانجات آرد را در ۲۰ سال اخیر کشور کم‌نظیر خواند و گفت: امسال با پایداری خوداتکایی در گندم نیاز کامل آرد خبازی کشور را تامین کردیم.

به گزارش ایرنا از وزارت جهادکشاورزی، مسعود امرالهی از وجود ذخایر مطمئن آرد و تولید بیش از نیاز کارخانجات آرد خبر داد و گفت: وزارت جهادکشاورزی طبق قانون مسوول تولید و تامین گندم و آرد در کشور است و امسال با پایداری خوداتکایی در گندم و تامین صد درصدی گندم نان کشور، کارخانه‌های آرد نیاز کامل آرد خبازی را تامین می‌کنند.

مدیرکل دفتر بازرسی و نظارت بر کالاهای اساسی وزارت جهادکشاورزی درباره افزایش قیمت نان و تخلف برخی نانوایی‌ها در گران‌فروشی نان اظهارداشت: براساس مصوبه شورای ملی آرد و نان کشور در ۲۳ بهمن ۱۴۰۲ مسوولیت نظارت بر نانوایی‌ها به عهده بازرسان سازمان حمایت از مصرف کننده و تولید کننده است و بازرسان جهادکشاورزی با بازرسان این سازمان همکاری دارند.

امرالهی یادآور شد: بازرسان سازمان حمایت، تخلفات یاد شده را در سراسر کشور رصد و رسیدگی می‌کنند.

مدیرکل دفتر بازرسی و نظارت بر کالاهای اساسی وزارت جهادکشاورزی تصریح کرد: سازمان‌های جهادکشاورزی استان‌ها براساس اعلام ستاد تنظیم بازار هر استان، آرد مورد نیاز را تامین و تدارک می‌کنند.

بانزدیک شدن به انتخابات آمریکا؛

غول‌های نفتی حامی مالی اصلی ترامپ شدند

مدیران نفتی به عنوان منبع مهم تامین مالی برای دونالد ترامپ ظاهر شده اند و برای تقویت کارزار نامزد جمهوریخواه برای راه یافتن به کاخ سفید، سر کیسه را شل کرده اند.

به گزارش ایسنا، میلیاردهایی که از ترامپ حمایت می‌کنند، شامل کلسی وارن، مدیرعامل اپراتور خط لوله «انرژی ترانسفر»، هارولد هام، موسس شرکت «کانتیننتال ریسورسز» و جف هیلدبراند، مدیرعامل «هیلکورپ انرژی» هستند.

ترامپ هفته گذشته در میدلند تگزاس که قلب منطقه نفت شیل پرمیان باسین است و هیوستون، خواستار حمایت بیشتر حامیان مالی شد. مدیران و کارکنان نفتی در جمع آوری کمک مالی برای تبلیغات انتخاباتی، اهمیت بیشتری برای ترامپ پیدا کرده اند که با کوچک شدن پایگاه حامیان مالی خود روبرو شده است. طبق داده‌های تبلیغات انتخاباتی که توسط شرکت «اوپن سکرتس» بررسی شده، این صنعت، اکنون چهارمین منبع بزرگ پول نفت است و از رتبه ششم در انتخابات ۲۰۲۰، صعود کرده است. این داده‌ها تحکیم رابطه میان صنعت نفت، حزب جمهوریخواه و ترامپ را بارز می‌کند. اگرچه مدیران نفتی همواره به متحدان جمهوریخواه خود در واشنگتن چشم دوخته اند تا اولویت‌های سیاستی را پیش ببرند اما این تمرکز در دوره دولت دموکرات بایدن تشدید شده است.

بر اساس گزارش بلومبرگ، ترامپ قول داده است حفاری نفت را راحت‌تر کرده و محدودیت‌های آلودگی دوران بایدن برای خودروها و نیروگاه‌های برق را باطل کند. وی همچنین وعده داده است به توقف صدور مجوزهای جدید برای صادرات گاز طبیعی، فوراً پایان دهد.

آگهی فقدان سند مالکیت

نظر به اینکه آقای سبحان کیوانی فرزند علی اکبر کد ملی ۳۰۷۱۸۰۰۳۷۱ احد ورثه مرحوم علی اکبر کیوانی فرزند محمد علی کد ملی ۳۰۷۰۰۳۴۵۵۱ با ارائه دو برگ استشهادیه از دفتر اسناد رسمی شماره ۴۵ سیرجان منظم به تقاضای کتبی جهت دریافت سند مالکیت المثنی ۳ دانگ از شش دانگ باغ پلاک ۱ فرعی از ۳۹۰۵ اصلی بخش ۳۷ کرمان واقع در سیرجان متعلق به وی بعلت جابجایی مفقود گردیده با بررسی معلوم گردید ذیل ثبت ۸۷۹ بنام نامبرده صادر وتسلیم گردیده است واز این اداره تقاضای صدور سند المثنی پلاک فوق را نموده است لذا بنا به درخواست نامبرده برحسب دستور تبصره یک اصلاحی ماده ۱۲۰ آیین نامه قانون ثبت مراتب در یک نوبت آگهی تا چنانچه شخص یا اشخاصی مدعی انجام معامله نسبت به ملک مرقوم یا مدعی وجود سند مالکیت نزد خود می باشد از تاریخ انتشار این آگهی (یک نوبت است) ظرف مدت ۱۰ روز مراتب را با ارایه اصل سند یا سند معامله کتبا به اداره ثبت اسناد سیرجان اعلام نماید بدیهی است پس از انقضای مدت مقرر در آگهی (۱۰ روز) هیچگونه ادعایی از هیچکس مسموع نخواهد بود واین اداره وفق ضوابط و مقررات نسبت به صدور سند مالکیت المثنی به نام مالک اقدام خواهد نمود//

تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۷/۲۲

سعید نظری رییس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان سیرجان

شناسه آگهی: ۱۸۰۶۳۳۸

آگهی دعوت سهامداران به تشکیل مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده
و مجمع عمومی فوق العاده شرکت توان مهر سهامی خاص به شماره ثبت ۲۰۷۶ و شناسه ملی ۱۰۶۳۰۱۰۲۴۴۸

بدینوسیله از کلیه سهامداران شرکت دعوت میشود تا در جلسه مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده که در ساعت ۹ صبح مورخ ۱۴۰۳/۸/۵ و جلسه مجمع عمومی فوق العاده در ساعت ۱۱ صبح همان روز در محل شرکت واقع در شهر کرمان - شهرک صنعتی خضراء - خیابان اصلی - خیابان بنفشه - پلاک ۰ - قطعه ۸۲۲ و ۸۲۱ طبقه همکف تشکیل می گردد حضور بهمراه رسانند.

دستور جلسه مجمع عمومی عادی بطور فوق العاده: انتخاب بازرسین و انتخاب روزنامه کثیر الانتشار
دستور جلسه مجمع عمومی فوق العاده: افزایش سرمایه شرکت

هیات مدیره شرکت